

Annalistiske Optegnelser fra norske Lovbøger i 16de Aarhundrede.

Meddelte af Professor Dr. Gustav Storm.

I. Thronhjemske Annaler fra c. 1550.

A. M. (Arnæ-Magnæana) 85 qv. er skrevet i Throndhjem 1543 af en Rasmus Hartvigsson, men kom kort efter til det Bergenske, hvor den i 1581 ejedes af Michel Eskildson, Foged paa Halsnø. Ved 1580 har Bogen faaet en Række Bergenske Tilføjelser, deriblandt disse Annaler. Denne Samling synes at være Original for de annal. Optegnelser i A. M. 330 fol., trykt i Norske Magasin I, 145 (sml. ogsaa S. 142).

Thette epther scriffne er skeedt wdij Norge.

Anno dominj 1328¹⁾ in festo Ambrosii

brende Trondhems domkircke förste gangh.

Anno dominj 1344

brende Michels kircke och j part aff bynn om vinther netthen.

Anno dominj 1431 in die visitacionis Marie

brandt Tromhems domkiircke aff lyngeldth.

Anno dominj 1510 then 12 dag y julii maanett

tha döde erchebysp Gauthe y Thronnhem och ligger begraueu y domkirckenn.

Anno dominj 1514

bleff kong Christiern Hansson kryntth y Opslo som nu ligger ffangen.

Anno dominj 1531 fredagenn nest epther crucis jnuencionis

brende Trondhems domkircke och all bynn och wor ffiru kircke, korskyrcke och graabrör klosther.

Anno dominj 1533

bleff ieg prest om paaske.

Anno dominj 1534

stod herredagen y Bud udij Romsdalen tempore asumcionis.

Anno dominj 1535

stod herredaghenn y Kiöpenhaffnn och her Eske Bylle bleff fangenn aff the Lybyske och her Jens Olsson mett och her Niels Lycke bleff ffangenn aff erchebyspenn.

Anno dominj 1536

bleff her Wincentius Lunge slagenn om tigende dag jwll och

¹⁾ Tallene ere her gjengivne med arabiske Chifre; i Origin. tildels med romerske.

de andre herrer fangne till Toutherrönn: bysp Hans Reff, her
Claues Bylle och Æske Bylle.

Anno dominj 1537

römde Ercheby[s]p Oluff tiill Hollandth och Braaband och lösthe
y ffræa Holms klosther eodem anno paa pasche dag mett 2
stoer skyp och 3 smaa schiip.

Anno dominj 1538

døde ercheby[s]p Oluff tiill Lyre y Braaband torsdagen nest
epther purificacionis Marie som er ipso die Vedasti et Amandi
tha klokken var vedt tolf och er begrawen vdiij Lyre dom-
kircke ffor högalthere.

Anno dominj 1542

brende Stenuigholm slodt tysdagenn y ffastelagens weke.

Anno dominj 1548

torsdagenn nest epther Sönniffue dag bleff hertug Ffrederiich
Christiersonn vtuolet, hiillett och samtiigt y Opslo aff Norriigis
adell, borgere och meninge almuge till Norriigis konghe.

Anno dominj 1550

torsdagenn nest fforre Scte Carine dag døde Oluff Mongssonn
lagmand y Trondhem pa Hielle y Beidstadenn och bleff be-
grauenn y domkirckenn y Trondhem.

II. Optegnelser af Olaf Holck, Lagmand i Fredrikstad, † 1606.
(i Ulldalske Samling 34 fol.)

1) paa Bindet:

Bysp i Berenn doctter Jens Skillrop hans hystro hede Susana ;
othe disse Börn: Peder, Marien, Adriana, Ellin.

Adriana bleff gifft till mester Jören bysp i Staffuanger ;
ote disse Börn tillsamen: Jens, Daniell, Samuell, Susana.

Her Peder Skillrop hauer til ecktte Anne Niellsdatter, er
min Sösterdatter; hendes moder Randij Lauris doter Holck.

Her Daniell Jörensens bleff gifft met den anden min söster-
datter ved naffn Anne Niellsdatter vdiij anno 1604.

2) inde i Bogen (Bl. 207):

Anno 1600 den Martij

lod herthug Karll vdiij Sverige affhoge disse gode herer: Göste
Baner, Erick Sparre, Sten Baner, Thure Belcke.

Anno 1503 bleff Thonsbergh hus forstörett aff dij Suenske
og byen plundrett.

Anno 1563 bleff Elsborg vonden aff konig Frederick den an-

den aff Dan^k. Stod den fegde melom Danmark og Suerrig till dett ar 1571; daa bleff denom giortt fred jmellom.

Anno 1567 bleff Frederigstatt først sticttet og fonderett paa den plas han nu star, som thil føren kalledijs Brobergh og var hoffsam(?) vel bygdtt,

anno 15 bleff jgen affbrentt aff dij Suenske, og borgerne mest alltt deris gos og boskab fraatagen.

III. Optegnelser af Tönsbergske Lagmænd.¹⁾

(i Cod. Tunsbergensis, St. kgl. Bibl., ny Saml. 1642 qv.)

- 1) paa det sidste af Forsatsbladene, skrevet af Pros Lauritssön (Lagmand i Skien † 1596): Anno 1503 bleff Tunsberg hus forstörrit aff de Suenske och byen plöntret.
- 2) Tilföielser i Kalendariet af Peder Anderssön (Lagmand 1534—59): VI Idus Jun. Obitus Johannis Packe legiferii anno domini 1534°. XVI kal. Jul. Dedicacio [ecclesie] beate virginis Tönsb[erg.].
Anno domini 1536° tha bran Tonsbergs by met klostre oc kirkier Sancti Peders afften.
- 3) paa Blad 330:
 - a) skrevet af Hans (Jakobsen) Lo:
Anno 1573 annammet ieg Hans Lo thenne logbog aff Peder Fris;
 - b) skrevet af Jörgen Lauritssön:
Anno Dominj 1581 tha bleff jeg Jörgenn Lauerssenn laugmandt wdij Tunsbergiig;
 - c) skrevet af Peder Anderssön († 1559):
Ao dni 1534 tempore Sancti Botolfi bleff Peder Andersen lagman j Tonsbergh effter Joen Jonsen salig met gud oc gjorde han tette testamentum j sin tiid primo.
Item kom han borgemester, raad oc menighet till ath vpp bygge the lange brygger vtten for stenen, som ned var fallen.
Item sa beginte han oc Bernt Knippel radman ibidem at bygge vp pa radstwenn, som vpp brent var, oc siden hon bleff forderfuet, kom han radet at forbedre henne pa nytt met tak oc alt annet.
Item then time klokke kom han och pa gangh oc lagde then förste peningh till ath betale henne met &c.

¹⁾ trykt i Suhms Samlinger II, S. 188—99, uden Adskillelse mellem de forskjellige Hænder.

- d) Skrevet af Jörgen Claussön:
 1559 i. s. h. t. n. (?)
 tha bleff ieg Jurgen Clausen laugmandtt wdj Tonsberig;
- 4) paa Blad 343, ved Jörgen Lauritssön:
 Anno domini 1585 thenn 14 maius kom kong. Maits kong-
 Fredereck tiill Marstrandt.
 Then 29 juliij aar 1582 bleff meg forlent i naadeste aff kon:
 Maytt: tinen aff Skee sogen ij Viigen
 Jörgen Lauerßen lagmand
 ij Tonsberg.
 Then 14 maius ard 1585 bleff thenn meg fraa tagen igien,
 och intet veder lagtt, som 4 lagmend fulde for meg, som vaar:
 Peder Anderßen, Jörgen Clausßen, Peder Friis och Hans Lou.,
 lagmend vdij Tunsberiiig
 Jörgen Lauersßen lagmand ther samesteds,
 Met egen handt;
- 5) paa Bl. 337 med ubekjendt Haand:
 Anno dominj 1591 then 8 junij etc.
 bleff wor naadiige herre och vduold koning hyllett wed Agers-
 hus vdj Norge.
 Anno dominj 1592 thenn 31 januarj etc.
 bleff affsaget paa Oslo Raadstouen ephther kong. Mattz breff
 och ardynanß att thynen skall skyfftes y tre partter, och bunde
 löden ther yblantt, ephther thene dag vden kongenn vill thet
 anderledes haffue etc.

IV. Optegnelser af Laurits Nilsson, Borgermester i Tönsberg.

i A. M. 82 qv., som han 18 Dec. 1601 fik af sin Morbroder Lagmanden Olaf Holk i Frederikstad.

- Anno 1585 kom jeg fra Spanien medt skijper Hendrik Boltt aff
 Lubek och ttil Helsingör och haude tyent ttel S. Iues ij 4 ar.
 Mjn mester, jeg tyente, wedt naun Stase de Kouzi.
 Anno 92 denn 27 septtember döde welachtt mandt her Jens Peder-
 sönn sogne prest ttel Tonoms prestegyel och reliions proust
 wdj Noruigenn.
 Anno 92 denn 29 ochttober stodt mett fester öl ij Tonum medt
 erlige pyege Anne Jensdotter, salig her Jens Persöns dotter.
 Anno 93 denn 25 nouember Adtuent söndaug stodt mett brölup
 her ij Tonsberig medt erlig pyege Anne Jensdotter och war

w^b Per Juersön ttel Frettzö och w^b Acsel Wrup myene brumen ock w. b. fru Margrette Breyde medt w. b. fru Hele Marsuin hendis bru kuyener.

Anno 94 denn 25 nouember Adtuent söndaug klokten 10 slett bleff myn elste sönn Jens födt och opkalett effther hans moder fader her Jens Pedersön och döptt ij wor fru kyerke aff hederlig mandt her Lauris Tuesön sogneprest her same stettz.

Anno 96 den 21 marzi bleff mijn sönn Lauris födt effter afftten sang klokten 4 slet och opkalet mijn moder fader Lauris Holk fordum borgemester ij Tönsberig.

Anno 97 denn 18 september bleff Randj mijn elste dotter födt paa enn söndaug melem klokten 4 och 5 om morgen och bleff opkalett efftter mijn salig Moder Randi Lauris dotter Holk.

Anno 99 den 13 februarij bleff Anders mijn sönn födt och opkalett efftter mijn gode wenn Anders Persön.

Anno 1600 denn 22 augustij bleff Jörenn födt om morgenen ijmelm 8 och 9 slett och bleff opkalett effter mijn fader broder Jören Laurissön fordum laumandt ij Tönsberig.

Same ar war jeg ttel Auene ij Portugal medt mett skiip Pelikanen.

Anno 1602 ij augustij bleff Johane mijn dotter födt och war opkalett effter hennis moder moder Johane Anders dotter.

Anno 1603 den 24 september föde Anne 1 dött barn och bleff . jorett ij wor kyerke gar.

Anno 1603, 26 desember döde mijn elste sönn Jens Laurisön. Same tijdt döde mijn elste dotter Randi och bleue de begge begraueu ij wor frue kyerke for alterrett hos mijn salig moder. Och döde de i pestelens.

Anno 1604 döde en dreng hos mig i pestelens den 16 augustij.

Anno 97 denn 8 januarij döde Lauris myn sön och lijger begraueu ij wor fru kyerke wnder den lijle bla sten.

Anno 1601 döde mijn sön Jören den 4 februarij och lijger ij wor frue kyerke wnder den blae sten hos myene sösken.

Anno 97 denn 29 maij döde mijn salig moder Randi Lauris dotter Holk och er begraueu ij wor frue kyerke for alterrett. — Same tijdt war faer ttel Dansken och solde hans skijp same gang.

Anno 97 den 29 februarij(!) döde mijn gode wen Anders Persön raedtman her ij Tönsberig och lijger begraueu ij Sant Lauris kyerke.

Anno 1600 denn 15 februarij döde mijn farbror Jören Laurissen som war lauman her ij Tönsberig ij 16 ar.

- Anno 1603 döde en dreng hos meg ij pestelens. Dett war den förste her döde aff pest.
- Anno 1601 Pauli conuersione daug denn 25 januarij döde mijn gode wen Jon Krestensön borgemester ij Tönsberig och bleff jorett ij S. Lauris kyerke den 28 januarij.
- Anno 1602 denn 7 julij döde mijn moder söster Maren Laurisdotter Holk paa en onsdag och war hun salig Jon Krestensöns effterleuerske höstru.
- Anno 1587 denn 4 septtember döde mijn salig moder fader Laurijs Holk forдум borgemester her ij byenn.
- Anno 1581 denn 25 ochttober döde mijn salig moder moder Marte Jonsdotter salig Jonn Pakes dotter och war handt lauman ij Wijgen.
- Anno 1587 döde lijle Bertte Andersdotter salig Anders Perssöns dotter handt aulet mett Raun moster.
- Anno 1601 döde mijn gode wen Elin Jons den 13 november welachtt mandt Jonn Holk borgemesters kuine.
- Anno 1606 denn 26 nouember döde myn morbroder Oluff Holk laumandt ij Frerekstadt och war handt födt her ij Tönsberig anno 1541, hans fader Lauris Holk, hans moder Marte Jonsdotter, hans fader fader Oluff Holk borgemester j Tönsberig, hans fader moder Kyersten Jnguarsdotter, hans moder moder war höstru Tale, hans moder fader Jon Packe laumandt. ij Wijgen. Anno 1574 stodt hans brullup her ij Tönsberig medt erlig pyege Yngebor Hanel Datter. Den 17 october anno 79 bleff handt raedtmann ij Tönsberig. Ano 82 bleff handt byefouedt ij Frerekstadt, 86 bleff handt borgemester, anno 99 bleff handt lauman.
- Anno 1606 ij ochttober döde hederlig mandt her Lauris Tuesøn sogneprest her ij Tönsber ttel wor frue kyerke och war handt sogne prest der ttel ij 47 ar.
- Anno 1604 den 17 Aprijl döde höylerder mandt her Rasmus Hyortt relions proust her ij Tönsberig.
- Anno 96 denn 12 desember stodt mijn broders brulup ij Frens goer(?) medt erlig pyege Luse Hans dotter, Hans Bottz dotter, hendes moder Maren Klausdotter.
- Anno 1601 denn 11 februarij bleff samptöcht her Per Wemundt-sön sogneprest ttel Sande och relions proust ij Bronlaulen och Noredal att begie sig ij ecteskap medt mijn moder söster

Raune Lauris dotter Holk, den 8 marzi stodt deris brulup paa Sande.

Anno 1600 ale helen daug stodt mijn söster Anne Nijls dotters festeröl paa Holme ij Mandal medt hederlig mandt her Per Skyelerop.

Anno 1601 stodt deris brulup.

Anno 1604 den 24 Junij stodt mijn söster Maren Nijls dotters brulup medt hederlig mandt her Daniel Jörensönn ij Stauanger.

Anno 99 om pijns tijdt drog faer tell Mandal.

Anno 99 denn 18 september flötte jeg ij faers gaer.

Anno 1601 den 19 marzi bleff jeg borgemester. Same tijdt bleff Jon Holk borgemester och gyorde wye wor ed paa Agershus for welburdige mandt Acsel Gyelenstyern stattholer ij Norge och höuettz mandt paa Agershus.

Anno 1604 ij desember stodt Jon Holks brulup medt erlig pyege Karen Jörens dotter Jören Sknörs(?) dotter.

Anno 1606 ij junij monett war höglofflig kong. Maystatt kong Krestijann denn 4 ij Engelandt medt 8 orlog skyep.

Anno 1608 ij aprijl flötte mijn suoger mester Per Skijelerop fra Mandal och ttel Kijöpenhauen efftter kong. Majjstattz beffaling.

Anno 1608 om pijnstiidt war Anne ij Kijöpenhauen och war Anders mijn sönn medt hende.

Anno 1609 den 14 februarij stodt wellerdt mand her Samuel Jörrensöns brulup medt erlige pijege Alis Hans dotter och gijorde mijn broder deris brulup her ij Tönsberig.

Anno 1605 war denn gode mandt stattholeren Enuol Kruse her ij byenn medt hans elskelig frue om medtfaste.

Anno 1610 denn 6 aprijl om natten kloken ij melom 1 och 2 slett döde mijnn gode wenn Kortt basker och bleff jorett ij S. Lauris kjerre gorn och gijorde hederlig mandt mester Fijn prousten her ij byen tyenist ower ham annen paskedag.

Anno 1610 denn 14 marzi stodt hölingen ij Kyöpenhaun medt denn wnge prenz hertug Krijstian. Denn 16 marzi stodt heredaugen, den 15 aprijl stodt hyelingen ij Lun i Skaene, den 29 aprijl ij Ons ij Fijenn, den 11 maij ij Wijborg, den 15 junij ij Opslou och herredaugen den 18 ij Opslou.

Anno 1610 war w. b. mandt Enuol Kruse woris kijere och gunstige öffrighedt her ij byenn och stattholer ij Norge och höuettzmandt paa Agershus och same tijdt ijnstelett Kornelis Jansön att

were kong. Maystattz toler her ij bijenn som aengek denn 23 april 1610.

Anno 1610 lontte jeg ttel kong. Majstattz behoff ttel den wnge prenses höling efftter den gode mandt stattholerens Enuol Kruses beffaling som skule leueris paa Agershus, effttersom jeg war tacxerett för: Först 4 nye tennfaet, woeg paa mijn besmer 1 pundt och 8 Ɔ, nog 4 telerken, wog 8 mƆ, och stoer mijn stempel och merke paa allt dette medt mett naunn och Kresten Jörensöns merke.

Anno 1610 denn 1 majj ijndtförde Kresten Jörren ttel slottett hues sengekler och flamske sengkler och ten, som skal bruges ttel den wnge prenzes höling ij Opslou.

Anno 1610 denn 16 juniij kom höglofflig kong. Maystatt tel Opslou ttel hölingen medt denn wnge prenz; gudt gyeue ttel löcke ij en löcksalig tijdt att ske gudt til erre, oss fattig wnersotter ttel fredt och rolighedt.

Anno 1610 denn 23 juniij S. Hans baptijeste affttenn kom mijn kijerre suoger och broder her Danijel Jörrensön sogneprest tijl Hijelmelans preste gjjel ij Rijefülke ij Stauanger stefftt hijdt tel byenn medt hans kijerre broder her Samuel Jörrensön sogneprest ij Mandal och kom de begge same tijdt fra höllingen som stodt ij Opslou.

Nogle Gravskrifter fra ældre Tid.

Ved H. F. Rørdam.

Da det er vort Selskabs Øjemed at yde Personalhistorikeren og Genealogen Stof til deres Arbejder, vil det neppe findes upassende, at jeg her meddeler nogle Gravskrifter, som jeg lejlighedsvis for mange Aar siden har afskrevet i forskjellige Kirker. Naar man veed, hvor ofte Ligstenene ved Restaurationer udfejes af Kirkerne og sælges til Trappestene eller anden Brug, vil Forsøget paa Bevarelse af nogle saadanne »Marmora Danica« ikke misbilliges af kyndige.
